

*Pjotr Tšaikovski ooper
„Jevgeni Onegin”*

PJOTR TŠAIKOVSKI
JEVGENI ONEGIN

Lüürilised stseenid 3 vaatuses, 7 pildis
op. 24

Libreto — Pjotr Tšaikovski (Konstantin Šilovski osavõtul)
Aleksandr Puškini samanimelise värssromaani järgi

Esietendus — 21. märts 1986

Telli. nr. 276

Dirigendid —
VELLO PÄHN
ENDEL NÖGENE

Lavastaja —
NEEME KUNINGAS

Kunstnik —
Eesti NSV rahvakunstnik ELDOR RENTER

Koormeistrid —
JÜRI RENT
ANNE DORBEK

Kontsertmeistrid —
Eesti NSV teeneline kunstitegelane REET LAUL
IVO SILLAMAA
AARNE TALVIK
JAANUS JUUL
HELI VAUS

Dekoratsioonid maalinud —
Eesti NSV teeneline kunstitegelane UNO KÄRBIS

Tantsuseaded —
Eesti NSV rahvakunstnik HEINO AASSALU

Repetiitor — BERTA KRUMM

Orkestri kontsertmeister —
Eesti NSV teeneline kunstnik MATI UFFERT

Etenduse juht — PEETER KARELL

O S A D E S:

- Larina, mõisaproua — Eesti NSV teeneline kunstnik
TIINA JAAKSOO
Eesti NSV teeneline kunstnik
LIIDIA PANOVA
ÜLLE TUNDLA
- Tatjana }
 } tema tütred — Eesti NSV teeneline kunstnik
 } MARE JÕGEVA
 } Eesti NSV teeneline kunstnik
 } HELVI RAAMAT
 } MAARJA HAAMER
 } SIRJE PUURA
- Olga } — Eesti NSV teeneline kunstnik
 } MARIKA EENSALU
 } Eesti NSV teeneline kunstnik
 } LEILI TAMMEL
 } VAIKE KIIK
 } ÜLLE TUNDLA
- Filippjevna, hoidja — Eesti NSV rahvakunstnik
URVE TAUTS
Eesti NSV teeneline kunstnik
LEILI TAMMEL
LUDMILA DOMBROVSKA
(külalisena)
- Vladimir Lenski, noor poeet — ROSTISLAV GURJEV
ANTS KOLLO
MATI KÕRTS
- Jevgeni Onegin — VÄINO PUURA
TARMO SILD
- Vürst Gremin — Eesti NSV rahvakunstnik
MATI PALM
Eesti NSV teeneline kunstnik
UNO KREEN
LEONID SAVITSKI
- Rooduülem — NEEME HENK
ARVO LAID
REIN TAIDLA

- Zaretski — Eesti NSV teeneline kunstnik
ERVIN KÄRVET
REIN TAIDLA
- Triquet, prantslane — ANTS KOLLO
MATI KÕRTS
- Guillot, kammerteener — ÜLO MATESEN
VALDO PEETRI

Talupojad, ballikülalised, mõisnikud, ohvitserid —
RAT «Estonia» ooperikoor

Tegevus toimub Larinite mõisas ja Peterburis
1870-tel aastatel

Sisuseletus

I vaatus

TATJANA LARINA

1. pilt. Aed Larinite mõisas. Majast kostab Tatjana ja Olga laul.

Tatjana.
Tumm, kartlik, nukrapilguline
kui laanehirv, kui külaline
jää kodustele võõraks ta
ju pisukese lapsena. / ... /
Ta südames üks mõte tärkas.
Aeg oli käes. Õrn tunne ärkas
nii nagu viljaterake ...

Olga.
Ilmsüütult naeratama varmas
ning kuulekas ja ikka kraps —
õrn Olga oli üliarmas
ja lihtsameelne tütarlaps.
Ta sinisilmad, rõõmus tuju,
blondjuuksed ...

Larina ja Filippjevna meenutavad oma noorusaega. Kostab talupoegade laul. Lõppenud lõikuse märgiks toovad nad viljavihu. Larinitele sõidab külla nende naaber Lenski, noor poeet. Ta toob kaasa oma sõbra Onegini, kes on äsja saabunud Peterburist.

*Nad olid aga kahekesi
kui leek ja jää, graniit ja vesi,
kui värss ja proosa — vastandid.*

Onegin.
Onegin pidas kombeid silmas
prestiiži pärast kui pedant
ja oli nõnda-öelda frant. / ... /
Ei: pidustustest peagi pettus
ta hing ja muutus jahedaks,
ja iluduste truudusetus
läks varsti päris igavaks. / ... /
Ta tundis ägeduse leeki,
kuid pikapeale tüütasid
ka tülid, mõõk ja püstolid.

Lenski.
Ta südames, kus täitsa puudus
suurilma paheline tusk,
veel valitsesid arm ja truudus
ja vankumatu õnneusk. / ... /
Poeedi südant võimsalt valdas
blond neiu oma iluga:
Vladimir Lenski vaevalt maldas
veel olla ilma Olgata.

Tatjana.
Hing aimuspiinas avari,
ta ihkas, ootas ... kedagi,
kes tuligi ... Ju helendama
maailm lõi uues valguses.
Tatjana ütles: see on tema!

2. pilt. Öö. Tatjana kirjutab Oneginile oma tärgranud armastusest.

*«Miks käisite meid külastamas?
Miks tuli teiega see piin? / ... /*

*Kuid ei, ma kõhelda ei malda
ja täiesti su meelevalda
nüüd annan oma saatuse.»*

3. pilt. Aianurk Larinite mõisas. Kostab marju korjavate tütarlaste laul. Onegin kohtub aias Tatjanaga.

Onegin:
«Mis loeb te armsus ja te ilu?
Ma neid ei vääri paraku.
Te abielus pettuksite:
ma võin ehk armuda (miks mitte?),
kuid harjun — ja siis niikuinii
ei armastaks teid põrmugi.»

II vaatus

VLADIMIR LENSKI

4. pilt. Ball Larinite juures. Tatjana nimepäevale on tulnud arvukalt külalisi. Kättemaksuks Lenskile, kes kutsus teda sellele iga-vale ja provintslikule ballile, hakkab Onegin flirtima Olgaga. Triquet püüab omaloominguliste kupleede esitamisega leevendada tekkinud pinget, kuid asjata.

*Kui peenelt punutud intriig! / ... /
... Mis liig, see liig! / ... /
noor Lenski naiste nükkeid neab,
kuid juba tunneb, juba teab
ka lahendust, mis annab aru ...
... ja solvunud Lenski viskab
Oneginile kinda.*

5. Pilt. Duell. Lenski on oma sekundandiga ammugi kohal. Hilinenult saabub Onegin.

*Kaks vihameest! Kas tõesti praegu
ei mäleta siis kumbki neist
nii hiljutisi armsaid aegu,
kus mõisteti veel teineteist? / ... /
... Jah, veel on mahti,
et kargel hommikul need kaks
kätt andes naerma pahvataks! / ... /
Onegin tulistas. Ning samas
lõi Lenskile ta kalmukell.*

Duell. Ilja Repini joonistus 1899. a. Puškini «Jevgeni Onegini» väljaandele.

Дуэль. Рисунок Ильи Репина к изданию «Евгения Онегина» Пушкина 1899 г.

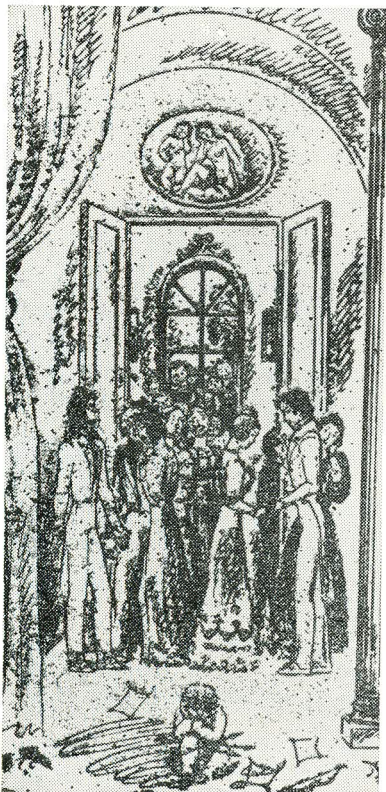
III vaatus

JEVGENI ONEGIN

6. pilt. Ball Peterburis. Ballil kohtab äsja pikalt reisilt saabunud Onegin taas Tatjanat, kellest on saanud vürst Gremini abikaasa.

«See daam — Tatjana? Tõesti? Sama?
Ei! Otsas on mu elumald.
Ma enam ei saa endast jagu.
Kõik on ju selge. Otsustagu
nüüd saatus — teie meelevald.»

7. pilt. Park Peterburis. Onegin on tulnud otsima Tatjanat.

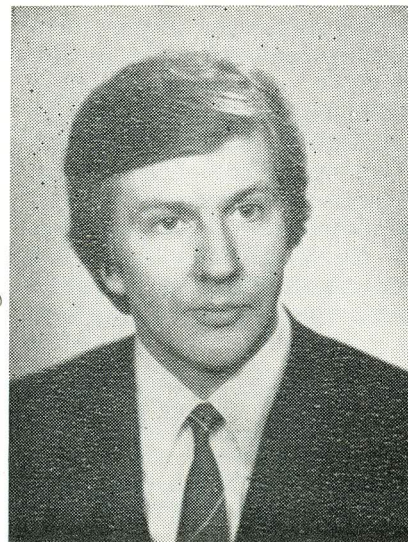
«Onegin, kolmas hiljaaegu
ei meeldinud ma teile ... Miks
te kiusate mind nüüd? ...
Et praegu
te silmis olen erandiks?
Et mul on mõju nüüd ja
rikkust? / ... /
Ma armastan teid. Omaks aga
mind juba hoiab keegi muu
ja temale ma olen truu.»

Puškini värsid Betti Alveri tõlkes.
Tallinn, «Eesti Raamat», 1982

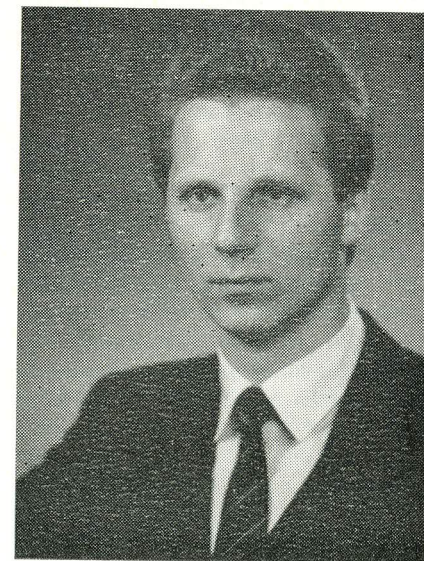
Постановщик Неэме Кунингас

Dirigent Vello Pähn ▶
Дирижер Велло Пяһн

Lavastaja Neeme Kuningas:

«Kui inimese nime on võimalik kirjutada omadussõnana väikese tähega, siis osutab see mõiste või kujundi tekkimisele kõnepruugis. Räägime ju sageli makiavellilikust poliitikast, napoleonlikust strateegiast, saalomonlikest otsustest jne. Kui aga kasutame mõisteid nagu donkihhotlus, oidipuse kompleks, hamletlik küsimus, karmenlik uhkus või oneginlik käitumine, siis oleme tahtmatult teinud kummarduse geniaalse üldistusjõuga loojatele, kes on suurte inimestetundjatena need kangelased elama pannud.»

Dirigent Endel Nõgene
◀ Дирижер Эндель Ныгене